

Кульчій Інна Олексіївна,

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри державного управління і права

Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

На сучасному етапі розвитку української держави необхідність ефективної регіональної політики є безспірною. Від того, яким чином здійснюватиметься публічне управління регіональним розвитком, залежить якість та швидкість здійснення реформування як у локальному, так і у загальнодержавному масштабі. Крім того, вирішення проблем у системі органів виконавчої влади тісно взаємопов'язане із ефективним становленням та еволюцією місцевого самоврядування. Відповідно, без урахування особливостей регіонального розвитку не вбачається за можливе проводити комплексне реформування системи публічного управління та розробляти організаційні моделі його втілення. Виходячи з цього, усі реформи повинні проводитися в системній єдності та на основі єдиної базової стратегії розвитку. Тому реформування регіонального управління тісно пов'язане із дослідженням організаційних, юридичних, економічних та фінансових аспектів життєдіяльності регіонів, забезпечення ефективності місцевого самоврядування.

Реформа територіального устрою сама по собі не здатна призвести до кардинальних змін у функціонуванні системи органів публічної влади. Ще близько десяти років тому З. Варналій відмічав, що перетворення такого рівня визначаються реформуванням державної служби, зміною принципів побудови органів державної влади, створенням дієвих механізмів контролю і відповідальності за ефективність управління, упорядкуванням фінансово-кредитної системи, комплексними змінами всієї системи влади тощо [1, с. 562].

При цьому варто пам'ятати, що управління регіональним розвитком – це цілеспрямована діяльність держави та територіального самоврядування, спрямована на підтримання цілісності та взаємозв'язку між компонентами соціально-економічного розвитку регіону, з одного боку, та активізацію інтеграційних процесів з навколишнім середовищем шляхом обміну робочою силою, капіталом та енергією [2, с. 7]. Відповідно, особливості регіонального розвитку спричиняються комплексним впливом цілої низки чинників, провідними серед яких є процеси ринкового реформування відносин власності, реформування економічної бази органів місцевого самоврядування, удосконалення фінансово-кредитної і, особливо, податкової системи тощо.

Серед проблем управління регіональним розвитком слід виділити порушений баланс повноважень між центром і регіонами. В Україні це

питання загострюється внаслідок нерівномірного розвитку її регіонів і продуктивних сил, історико-етнографічних та геополітичних обставин, розпорошення вирішення регіональних проблем у багатьох міністерствах та відомствах, відсутність необхідної компетенції в органів влади на місцях, ігнорування місцевих потреб населення. Це, у свою чергу, зумовлено недосконалістю діючого законодавства, відсутністю чітких критеріїв та механізмів розмежування державної та комунальної власності, що не дозволяє остаточно і повністю розмежувати власність між регіональним і місцевим рівнем й негативно позначається як на управлінні об'єктами комунальної, так і державної власності.

Безперечно, не лише українська держава має недоліки в управлінні регіональним розвитком, наприклад, такі держави як Австралія і Нова Зеландія десятиліттями визначаються із стратегією та тактикою організації реформ на цьому рівні. У ході зазначеного періоду реформатори боролися з труднощами, пов'язаними з програмою втілення і виникаючими неоднозначними відносинами з іншими компонентами системи на місцевому рівні. Дані країни в результаті отримали досвід проведення кількох стадій реформ, кожна з яких поєднувала елементи управління якості на загальнодержавному та регіональному рівні. Синтез результатів різного рівня, їх аналіз та подальше впровадження на теренах цих держав дають змогу зробити висновок про можливість досягнення Австралією та Новою Зеландією нових ефективних державно-управлінських механізмів розвитку в цілому і окремо взятих громад [3, с. 43].

Головна відмінність західних реформ від українських полягає в тому, що там, в умовах налагодженої системи державної влади, яка складалася й удосконалювалася тривалий період, не потрібно здійснювати докорінних перетворень. Потрібні лише окремі поліпшення, викликані зміною урядів, зміною обставин, ситуації в країні тощо.

В Україні система публічного управління створювалася не системно, а на основі певних інтересів, міркувань, розуміння її суті відповідно до обставин. Досвід показує, що зміна назви органу, способів його формування, характеру взаємовідносин з іншими органами далеко не завжди призводить до адекватних змін на практиці. При цьому можливі різні варіанти: від відсутності якихось фактичних змін до співіснування старих і нових повноважень, статусу. Зараз в Україні реформування перейшло із кількісної стадії до стадії якісних перетворень, яка складніша за змістом і розумінням.

Реформування системи органів виконавчої влади України вимагає відповідного критично-конструктивного аналізу досягнень та прорахунків науки і практики, створення досконалішої теоретико-методологічної основи. Складовими останньої мають стати: об'єктивність та історизм; ціннісний, системно-структурний і функціональний підходи; органічна єдність теорії та практики; поєднання критичного, раціонального, конструктивного, історичного та інших підходів. Реформування органів

влади слід здійснювати в єдності із перетвореннями в інших сферах, спираючись на системний підхід, який враховує причинно-наслідкові взаємозв'язки і взаємозалежності у системі публічного управління та в державі в цілому.

Тому необхідно встановити логічні взаємозв'язки між розподілом влади в державі та подальшим процесом реформування органів виконавчої влади та простежити процеси реформування механізмів взаємодії виконавчої влади з іншими гілками державної влади. Напрацювати ефективну управлінську модель влади, забезпечивши прозорість її функціонування, разом з дієвими механізмами відповідальності органів влади та посадових осіб перед громадянами, законодавчим закріпленням механізмів громадянського контролю за владою, підконтрольністю та підзвітністю органів влади громадянському суспільству, на нашу думку, є можливим за умови стабільного державного устрою та збалансованої роботи всіх гілок влади. Відповідно, реформування регіонів, як результат свідомої, зваженої децентралізації публічного управління, може потенційно удосконалити процес оновлення суспільних відносин взагалі та економічних зокрема.

Отже, реформування органів влади має в кінцевому результаті привести до встановлення чіткої системи вертикалі виконавчої влади, забезпечення дієвого розмежування функцій центральної та регіональної державної влади, економії бюджетних коштів та розширення власних можливостей самофінансування регіонального розвитку.

Список використаної літератури:

1. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2007. – 820 с.
2. Долішній М. Ринкові механізми регіонального управління / М. Долішній, О. Мошенець // Регіональна економіка. – 2001. - №1. – С. 7-17.
3. Halligan J. Reform Design and Performance in Australia and New Zealand / John Halligan // Transcending New Public Management. The Transformation of Public Sector Reforms. Ed. by Tom Christensen, Per Lægreid – Hampshire: Ashgate Publishing Limited, 2007. – P. 43-64.